

Maak Europa nu eens van de burger

Artikel Trouw 13 december 2007

Sammy van Tuyll; en Carel van den Berg; voorzitter en EU-expert Liberaal Democratische Partij

De regeringsleiders tekenen vandaag in Lissabon het nieuwe verdrag over de Europese Unie. Velen denken dat Europa daarmee weer op weg is gekomen na de malaise die ontstond door de afwijzing van het Grondwettelijk Verdrag. Het tegendeel is helaas maar al te waar.

In feite is Europa nu op hetzelfde punt beland als bij de ondertekening van het Grondwettelijk Verdrag in 2004. Het ratificatieproces moet nog plaatsvinden en daar kan het verdrag - zoals de recente geschiedenis leert - nog altijd sneuvelen. Het enige verschil is dat het kaftje nu anders is, het is een 'Hervormingsverdrag' en geen 'Grondwettelijk Verdrag', zodat in minder lidstaten een referendum gehouden hoeft te worden. Maar de inhoud is hetzelfde.

De regeringen weten dus dat zij een verdrag ondertekenen waar de bevolking in een aantal lidstaten - waaronder Nederland - in meerderheid tegen is. Vandaar de angst dit aan de bevolking voor te leggen.

Het nieuwe verdrag is een gemiste kans. Na het afwijzen van het Grondwettelijk Verdrag door Frankrijk en Nederland is op Europees niveau een bezinningsperiode afgesproken. Deze is in het geheel niet benut.

In Nederland zijn de verantwoordelijke politici een debat over de toekomst van Europa uit de weg gegaan. In de verkiezingscampagne van 2006 was het onderwerp Europa bij het CDA zelfs taboe verklaard. Het gevolg is dat de regering wijzigingen heeft kunnen aanbrengen die voor het overgrote deel van de Nederlanders geen enkele betekenis hadden. Het ging echt niet alleen om de Europese vlag en het Europese volkslied.

Ook de Tweede Kamer heeft zich nauwelijks verdiept in de redenen waarom het Grondwettelijk Verdrag destijds is afgewezen. Pas in juni 2007 - toen de kaarten al geschud waren - heeft men het aangedurfd naar de burgers te luisteren en heeft de Tweede Kamer hoorzittingen in het land georganiseerd. De boodschap daar was: "We zijn niet tegen Europa, we zijn tegen dit Europa."

De belangrijkste redenen waarom de burgers zich steeds meer van Europa afkeren worden met het nieuwe verdrag niet opgelost. Europa wordt steeds meer ervaren als een oncontroleerbare, bureaucratische macht. Dat is niet alleen een gevoelskwestie bij de burgers: wie de Europese besluitvorming goed analyseert kan niet anders dan concluderen dat er een weeffout zit in de structuur van de huidige Unie. Met de uitbreidingen in 2004 en 2007 tot 27 lidstaten is het karakter van de EU fundamenteel

veranderd. Dat vraagt om herziening van de besluitvorming. Die is ondoorzichtiger geworden, en de grote lidstaten hebben onevenredig veel macht.

Met name dat laatste is voor Nederlanders een groot probleem. Nederland is immers één van de oprichters van de Europese Unie en van oudsher groot voorstander van Europese samenwerking. Maar het feit dat wij daarbij weinig meer in te brengen hebben, is één van de belangrijkste redenen waarom men zich steeds meer van Europa afkeert.

De oplossing daarvoor is om de Europese besluitvorming veel democratischer te maken. Kies het Europees Parlement via Europese lijsten en niet, zoals nu, via nationale verkiezingen. Het zou betekenen dat je op een liberale, socialistische of conservatieve Europese partij stemt, waar alle nationaliteiten door elkaar staan. Daarmee maak je de besluitvorming transparanter en breng je het debat over Europees beleid ook op een voor de kiezer herkenbare wijze naar het Europees niveau.

Een Europees Parlement dat via Europese lijsten gekozen wordt geeft de burgers - juist ook van de kleinere lidstaten - meer rechtstreekse zeggenschap en betrokkenheid, en geeft zodoende aan de Unie de legitimiteit die nu ontbreekt.

De problemen waar wij voor staan - milieu, klimaatverandering, energieschaarste, internationale criminaliteit, buitenlands beleid - vragen om een krachtige Europese aanpak. Daarvoor is een heldere, democratische besluitvorming nodig. Het Hervormingsverdrag biedt die niet. En de hoofdsteden willen dat niet, want die zitten aan tafel. Tegelijkertijd bemoeit de EU zich met teveel zaken.

De burgers keren zich daardoor steeds meer van Europa af. Europese en Haagse bureaucraten proberen dat tegen te gaan door 'Europa beter uit te leggen'. Dure voorlichtingscampagnes en leuke spelletjes helpen evenwel niet. Die vergroten alleen de weerstand tegen Europa.

De vraag is niet of de Nederlandse burger voor of tegen de Europese Unie is. De overgrote meerderheid van de Nederlanders staat achter de Unie. Een bijna even grote meerderheid heeft zich in 2005 evenwel tegen déze Europese Unie uitgesproken. Deze twee gegevens heeft de Haagse politiek nooit met elkaar verbonden. Door nu opnieuw de inhoud van het Grondwettelijk Verdrag te ondertekenen kleineert onze regering de tegenstemmers uit 2005. Geen wonder dat er angst is dit in een referendum aan de kiezers voor te leggen. De uitslag daarvan staat immers bij voorbaat vast. Maar de kiezers kunnen zich wel degelijk over Europa uitspreken. De volgende verkiezingen zijn die voor het Europees Parlement in juni 2009.